

Titulació	Tipus	Curs
Antropologia Social i Cultural	OP	4

Professor/a de contacte

Nom : Laia Narciso Pedro

Correu electrònic : laia.narciso@uab.cat

Equip docent

Isabel Graupera Gargallo

José Mansilla Lopez

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No té prerequisits acadèmics. Disponibilitat de mobilitat a Barcelona: les classes de divendres es faràn al Museu Etnològic i de Cultures del Món.

Objectius

Aquest seminari té com a objectiu introduir l'alumnat en els principals debats de la teoria crítica contemporània a partir de l'anàlisi antropològica de l'art, el turisme, els museus i el patrimoni cultural. En col·laboració amb el Museu Etnològic i de Cultures del Món, l'alumnat podrà analitzar dispositius expositius, narratives museogràfiques, visites i altres formes de mediació patrimonial, i elaborar propostes de revisió, millora o transformació a partir de les eines conceptuals i metodològiques de l'antropologia, amb una finalitat professionalitzadora.

Els objectius específics de l'assignatura són:

- Conèixer i analitzar críticament les principals perspectives antropològiques i de teoria crítica aplicades a l'estudi de l'art, el turisme, els museus i el patrimoni cultural.
- Comprendre els processos de patrimonialització com a processos socials, culturals i polítics, atenent les relacions de poder, els conflictes i els debats contemporanis que els travessen.
- Conèixer i analitzar el procés de conceptualització, producció i mediació d'una exposició artística amb contingut etnogràfic, atenent les decisions curatorials, narratives i museogràfiques que hi intervenen.
- Aplicar els conceptes i les perspectives treballats a l'anàlisi de casos i reptes reals, i elaborar propostes argumentades de revisió, millora o transformació de narratives, visites i altres dispositius de mediació patrimonial.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
2. Resumir les característiques d'un text escrit en funció dels propòsits comunicatius.
3. Aplicar els codis ètics vigents al treball de camp etnogràfic.
4. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
5. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
6. Reconèixer les implicacions ètiques de les relacions etnològiques entaulades durant les pràctiques de treball de camp.
7. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics.
8. Reconèixer les implicacions ètiques de les recerques encaminades a objectius bàsics.
9. Contextualitzar la recerca feta en relació amb l'estat de la teoria antropològica corresponent.
10. Classificar i definir els diferents procediments de comparació transcultural.
11. Pensar críticament i intentar evitar les projeccions etnocèntriques en la construcció de teoria.
12. Planificar la feina de manera efectiva individualment o en grup per a la consecució dels objectius plantejats.
13. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
14. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.
15. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
16. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
17. Explicar el codi deontològic, explícit o implícit, de l'àmbit de coneixement propi.
18. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
19. Identificar situacions que necessiten un canvi o millora.
20. Ponderar els riscos i les oportunitats de les propostes de millora tant pròpies com alienes.

Continguts

De la teoria crítica a la pràctica: art, turisme, museus, patrimoni i mediació

El curs aborda críticament els processos mitjançant els quals determinats objectes, pràctiques, espais i expressions culturals són seleccionats, representats, conservats i transformats en patrimoni, així com les relacions de poder, les desigualtats i les controvèrsies que aquests processos poden generar.

L'assignatura combinarà la discussió teòrica i l'anàlisi etnogràfica amb l'estudi de casos i exercicis aplicats vinculats a situacions i reptes reals de les institucions museístiques i patrimonials.

El curs s'estructura en tres mòduls interrelacionats que articulen la reflexió crítica, l'anàlisi dels processos de producció d'exposicions i el treball aplicat sobre dispositius de mediació patrimonial.

Mòdul I. Teoria crítica, turisme, patrimoni i conflicte

Aquest mòdul introdueix una mirada crítica sobre els processos de construcció, legitimació i activació del patrimoni. S'abordarà el patrimoni com un camp de relacions socials i polítiques en què intervenen diferents actors, institucions, interessos i discursos. Es treballaran les relacions entre patrimoni, turisme, memòria, identitat, territori i poder, així com els conflictes i controvèrsies que emergeixen al voltant dels usos socials del patrimoni.

A partir de perspectives de l'antropologia i la teoria crítica, s'analitzaran processos de patrimonialització, turisticació, mercantilització i transformació urbana, així com les disputes sobre els usos, significats i apropiacions dels espais i els béns patrimonials.

Mòdul II. De la recerca etnogràfica a l'exposició: art, representació i pràctica curatorial

Aquest mòdul aborda el procés de conceptualització i producció d'una exposició artística amb contingut

etnogràfic. S'analitzarà el recorregut que va des de la recerca i la construcció de l'objecte d'estudi fins a la selecció de materials, la definició del relat curatorial, les decisions museogràfiques i la relació amb els públics.

A partir de l'anàlisi d'experiències expositives es reflexionarà sobre les possibilitats i tensions del diàleg entre art contemporani i antropologia. El mòdul prestarà atenció a qüestions com la representació de l'alteritat, l'autoria i l'autoritat etnogràfica, la relació entre recerca, creació i exposició, les decisions curatorials i les formes de traducció del coneixement etnogràfic al llenguatge expositiu.

Mòdul III. El museu com a espai crític: narratives, públics i mediació patrimonial

Aquest mòdul se centra en el museu com a institució de producció de coneixement, representació cultural i intervenció pública. S'analitzaran críticament les narratives museogràfiques, els dispositius expositius i les diferents formes de mediació entre les col·leccions, els discursos institucionals i els públics.

El mòdul tindrà un caràcter aplicat i es desenvoluparà en relació directa amb el context del museu.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tutories	5	0,2	1, 5, 6, 7, 9, 12, 16, 20
Elaboració i presentació de treballs	50	2	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14
Classes magistrals i conferències	10	0,4	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11
Seminaris (presentació de textos i discussió)	20	0,8	2, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 18
Debats i discussions	15	0,6	3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 14, 18, 19
Anàlisi de materials i treball personal	50	2	1, 2, 7, 8, 9

Laboratori de teoria crítica aplicada al museu i al patrimoni.

L'assignatura adopta un enfocament de *Theory Meets Practice*, entès com l'articulació entre la reflexió teòrica crítica i l'anàlisi de situacions, problemes i reptes reals en l'àmbit museístic i patrimonial. Els conceptes i debats treballats al seminari s'aplicaran a l'anàlisi de dispositius expositius, narratives museogràfiques, visites i altres formes de mediació patrimonial. A partir d'aquest treball, l'alumnat desenvoluparà exercicis d'anàlisi i propostes de revisió, millora o transformació vinculades a reptes plantejats des del context museístic.

Els dimecres el laboratori tindrà lloc en una aula de la UAB, on es combinarà la discussió conceptual amb l'anàlisi de casos contemporanis. En concret, es realitzaran discussions de textos i altres materials audiovisuals, anàlisis de casos, conferències i presentacions d'experiències reals, així com activitats supervisades.

Els divendres, les sessions es desenvoluparan al museu. L'alumnat treballarà sobre situacions i reptes reals relacionats amb les visites, els itineraris, els discursos, els recursos interpretatius i altres dispositius de mediació patrimonial.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Exercici d'anàlisi curatorial i presentació oral	15%	0	0	2, 5, 7, 9, 12, 13, 17, 18
Repte grupal d'anàlisi i revisió	30%	0	0	1, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20
Participació a activitats del laboratori i conferències	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 18
Portafolis d'anàlisi crítica	35%	0	0	3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20

AVALUACIÓ CONTINUADA

L'avaluació de l'assignatura s'entén com un procés continu i progressiu que s'estén al llarg de tot el període lectiu. A l'inici del curs es facilitarà el calendari de les activitats d'avaluació. Les instruccions i pautes específiques de cada activitat, els formats de realització i lliurament, i les rúbriques o els criteris detallats d'avaluació es publicaran al Campus Virtual.

L'avaluació continuada es desenvoluparà a partir de les activitats següents:

Portafolis d'anàlisi crítica (35% de la nota final)

L'alumnat elaborarà un portafolis individual que recollirà una selecció d'activitats, exercicis d'anàlisi i reflexions desenvolupats. Podrà incloure comentaris crítics de lectures, anàlisis de casos, exercicis d'observació i altres activitats d'aplicació dels conceptes i les perspectives treballats al laboratori.

Exercici d'anàlisi curatorial i presentació oral (15% de la nota final)

L'alumnat realitzarà un exercici d'anàlisi del procés de conceptualització, producció i mediació d'una exposició artística amb contingut etnogràfic. L'activitat permetrà analitzar les relacions entre recerca etnogràfica, creació artística i pràctica curatorial, així com les decisions narratives, expositives i museogràfiques que intervenen en la construcció d'una exposició. L'exercici inclourà una presentació oral en què l'alumnat haurà d'exposar i argumentar els resultats de la seva anàlisi.

Participació i activitats del laboratori de mediació (20% de la nota final)

En el marc del laboratori de mediació, l'alumnat participarà en activitats d'observació, anàlisi i discussió vinculades a situacions i reptes reals de l'àmbit museístic i patrimonial. Les activitats podran incloure l'anàlisi de dispositius expositius, narratives museogràfiques, visites, itineraris, recursos interpretatius i altres formes de mediació patrimonial.

S'avaluarà la preparació i realització de les activitats proposades, la capacitat d'observació i anàlisi, l'aplicació dels conceptes i les eines metodològiques treballades durant el curs, la capacitat d'argumentació i la participació fonamentada en les activitats i discussions del laboratori.

Repte grupal d'anàlisi i revisió (30% de la nota final)

L'alumnat desenvoluparà en grup un treball centrat en l'anàlisi d'un repte concret vinculat a l'àmbit museístic o patrimonial. El treball partirà de situacions, dispositius o necessitats reals i podrà abordar, entre altres qüestions, narratives museogràfiques, visites, itineraris, dispositius expositius, recursos interpretatius o altres formes de mediació patrimonial. A partir de les eines conceptuals i metodològiques treballades durant el curs, els grups elaboraran una diagnosi crítica del repte i una proposta argumentada de revisió, millora o transformació.

Per superar l'assignatura cal obtenir una qualificació final mínima de 5 sobre 10, resultat de la mitjana ponderada de les diferents activitats d'avaluació.

REVISIÓ DE LES QUALIFICACIONS

En el moment de realització de cada activitat d'avaluació, el professorat informará l'alumnat, a través del

Campus Virtual, del procediment i de la data de revisió de les qualificacions.

QUALIFICACIÓ DE «NO AVALUABLE»

L'estudiant rebrà la qualificació de «No avaluable» sempre que hagi realitzat o lliurat activitats d'avaluació que representin un 30% o menys de la qualificació final de l'assignatura.

RECUPERACIÓ

Podrà optar a la recuperació l'alumnat suspès que compleixi els criteris per ser avaluable i hagi obtingut una qualificació final mínima de 3,5 sobre 10.

El portafolis d'anàlisi crítica, l'exercici d'anàlisi curatorial i el repte grupal d'anàlisi i revisió seran recuperables. En el cas de les activitats realitzades en grup o que incorporin una presentació oral, la recuperació podrà consistir en una activitat individual equivalent que permeti acreditar els resultats d'aprenentatge corresponents. Les característiques i el procediment de les activitats de recuperació seran especificats pel professorat.

La participació i les activitats del laboratori de mediació no són recuperables, atès el seu caràcter continu i la seva vinculació al desenvolupament de les sessions i activitats del curs.

Les activitats d'avaluació en què s'hagi produït una irregularitat acadèmica no seran recuperables.

ALUMNAT D'INTERCANVI

L'estudiantat d'intercanvi que sol·liciti avançar una prova o activitat d'avaluació haurà de presentar al professorat un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la sol·licitud.

IRREGULARITATS EN LES ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, aquest acte serà qualificat amb un 0, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final de l'assignatura serà 0.

ÚS DE LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

Per a aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de suport, com la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos o les traduccions. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat.

La no transparència de l'ús de la IA en una activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

La bibliografia següent constitueix una selecció de referències bàsiques i transversals per al conjunt de l'assignatura. A l'inici de cada mòdul es facilitarà bibliografia específica vinculada als continguts, els casos d'estudi i les activitats que s'hi desenvoluparan.

Bennett, Tony. 1995. *The Birth of the Museum: History, Theory, Politics*. London: Routledge. ISBN 10: 0-415-05387-0 (hbk)

Brown, Nicole. 2019. "Listen to Your Gut": A Reflexive Approach to Data Analysis." *The Qualitative Report* 24 (13): 31-43.

Clifford, James. 1988. *The Predicament of Culture: Twentieth-Century Ethnography, Literature, and Art*.

Cambridge, MA: Harvard University Press.

Clifford, James. 1997. "Museums as Contact Zones." In *Routes: Travel and Translation in the Late Twentieth Century*, 188-219. Cambridge, MA: Harvard University Press.

García Canclini, Néstor. 1999. "Los usos sociales del patrimonio cultural." In *Patrimonio etnológico: Nuevas perspectivas de estudio*, edited by Encarnación Aguilar Criado, 16-33. Sevilla: Instituto Andaluz del Patrimonio Histórico.

Gell, Alfred. 1998. *Art and Agency: An Anthropological Theory*. Oxford: Clarendon Press.

Haraway, Donna. 1988. "Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective." *Feminist Studies* 14 (3): 575-599.

hooks, bell. 1995. *Art on My Mind: Visual Politics*. New York: The New Press.

Karp, Ivan, and Steven D. Lavine, eds. 1991. *Exhibiting Cultures: The Poetics and Politics of Museum Display*. Washington, DC: Smithsonian Institution Press.

Kirshenblatt-Gimblett, Barbara. 1998. *Destination Culture: Tourism, Museums, and Heritage*. Berkeley: University of California Press.

Lonetree, Amy. 2012. *Decolonizing Museums: Representing Native America in National and Tribal Museums*. Chapel Hill: University of North Carolina Press

Macdonald, Sharon, ed. 2006. *A Companion to Museum Studies*. Malden, MA: Blackwell.

Marrero-Guillamón, Isaac, and Ethiraj Gabriel Dattatreyan. "Introduction: Multimodal anthropology and the politics of invention." *American Anthropologist* (2019).

Prats, Llorenç. 1997. *Antropología y patrimonio*. Barcelona: Ariel.

Smith, Laura Jane. 2006. *Uses of Heritage*. London: Routledge.

Snyder, Kristen M., and Elizabeth F. Turesky. 2023. "Dancing the Data: A Duo-Ethnographic Exploration Toward Dialogic Reflexivity in Qualitative Data Analysis." *Qualitative Inquiry* 29 (5): 558-570.

Programari

No hi ha programes informàtics específics.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català/Castellà	segon quadrimestre	tarda
(SEM) Seminaris	1	Català/Castellà	segon quadrimestre	tarda